

Ateistist maavanem Mihkel Juhkam asutas Rakveres erakonna

Augusti alguses möödub 123 aastat Roelast pärit poliitiku, omaaegse kaitseministri Mihkel Juhkami sündinud.

Andres Pulver

andres.pulver@virumaateataja.ee

Mihkel Juhkam nägi ilmavalgust 4. augustil 1884. a Viru-Roelas Annukate saunas sepa pojana. Koolis käis ta Roelas ja Rakvere linnakoolis, hiljem täiendas ennast ise õppides.

Pärast linnakooli lõpetamist 1902. aastal asus ta ametisse Rakvere rentei (riigikassa osakonna) ametnikuna.

1905. aastal võttis Mihkel Juhkam osa revolutsioonisündmustest, langes tsaarisandar-

meeria kahtluse alla ja oli sunnitud lühemaks ajaks pöranda alla minema, kuid mehe õnneks olukord rahunes ja ta võis oma igapäevaelu jätkata.

Säästis pool miljonit

Kui algas I maailmasõda, said riigikassa osakonnad Peterburist salajase korralduse kuld- ja andra, küll aga vastu võtta. Rakveres oli Juhkam üks nendest, kes talitasid vastupidi. Arvatakse, et tema sellise tegevuse tõttu jäi Eestisse umbes pool miljonit kuldrubla.

Koos hilisema Virumaa esimese maavanema Tõnis Kalbusega pani Juhkam aluse Radikaalse Sotsialistliku Erakonna (hilisem Eesti Tööerakond) asutamisele, kusjuures

partei osakond loodi kõigepealt Rakveres ja alles pärast seda Tallinnas.

23. juulil 1917 valiti Mihkel Juhkam Viru maakonnavalitsuse esimeheks. Sellesse ametisse jäi ta vaheaegadega kuni 1923. aastani.

Novembrist 1917 kuni veebruarini 1918 oli Juhkam sunnitud olema taas pörandaalune, sest enamlased soovisid iga hinna eest ta vangistada ja tema üle kohut mõista.

Enamlastel see korda ei läinud, küll aga langes Mihkel Juhkam 26. veebruaril 1918 sakslaste kätte. Peagi õnnestus tal küll vabaneda, kuid sakslaste lahkumiseni pidi ta uuesti maitsema illegaali leiba.

1918. a detsembris organiseeris Juhkam koos kolonel Ni-

kolai Reegiga Rakvere kaitsmist. 15. detsembril, pärast kaotatud Rägavere lahingut, lahkus linnast ka maakonnavalitsus, kuid vähem kui kuu aja pärast tuldi tagasi.

Võitlev ateist

Lisaks maakonnavalitsuse juhtimisele kuulus Mihkel Juhkam ka Asutavasse Kogusse, oli II Riigikogu abiesimees ning III Riigikogu sekretär.

1928. aastal kutsus August Rei ta oma valitsuskabinetti kaitseministriks.

Lisaks poliitikukarjäärile osales Mihkel Juhkam aktiivselt ühiskondlikus elus, olles 1923-1925 Rakvere Rahvamaja ja Hariduse Seltsi esimees ning pikemat aega ka Virumaa Eesti Seltside ja Ühistute Liidu täidesaat-

va komitee esimees. Juhkam teigi agaralt kaastööd mitmele ajalehele.

Igapäevaelus oli ta usin antiigihuviline, kuid samuti kirglik ateist. Juhkami kirikuvaenulikud väljaastumised tõid kolmekümnendatel aastatel kaasa ägedaid diskussioone, ka on ta tõlkinud eesti keelde mitu ateistlikku teost.

Kuigi Juhkam oli poliitiliselt Konstantin Pätsi vastane ja astus tema vastu eriti teravalt välja 1934. aastal, kuulus ta pärast sedagi kitsasse Pätsi valitud sõprade ringi.

Nii nagu enamikku meie omaaegsetest poliitikutest, tabas ka Mihkel Juhkamit vaevarikas teekond Siberisse.

Juhkam arreteeriti eesti rahva jaoks nii tähendusrikkal 14.

Mihkel Juhkam.

juunil 1941, tema maine teekond jõudis lõpule Uuralites 29. jaanuaril 1942.